



Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singulos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibus, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. IV. Nolite dare sanctum canibus, nec mittatis margaritis vestras ante porcos. Matth. 7. 6.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

hoc vult, sic videt: grandia sua peccata nō iacuetur, aliorum parua clarius aspicit. Sua sibi propinqua illum latent, aliorum remota & minuta, illi parent. Clamat natura, quod naturalis scripsit: *Quod non enī est non est scientia. Quod non est verē, nemo vidit unquam.* Et videbis tu, o stulte, in proximo tuo mala, quæ non fecit? peccata quæ non habet? culpas, quæ non existunt? & hæc videbis, etiam si trabs sit in oculo tuo? O iniquitas inimica natura! O peccata naturali ordini repugnantia! Hæc stultus si consideraret, stultus non esset: sed si contuderis stultum in pila, non auferetur ab eo stultitia eius. Veniat desuper feriens pilus etiam flagellorum, quibus eiuſmodi duros homines percutiat brachiū Domini. Et erit quod dictum est per Prophetam. *Populus non est reuerſus ad percipientem se, & Dominum non exquisierunt.* Et quod dolet Dominus: *Fruſtra percussi filios vestros, disciplinam non receperunt.* Et si illata non mouent, mouebunt intentata flagella? Factis non cedunt, & verbis cedent? Quod non faciunt præſentia malafacient futura? De stulto actum est. Non auferetur ab eo stultitia eius. Fert in animo, quod non feret in oculos; fert in corde, quod non feret in corpore. Ibi insensatus, hic sensibilis, etiam plus quam oportet. Trabem non sustineret in capite, immanitates tenet in mente. O stulti & duro corde, suscipite disciplinam, cedite pilo, accipite verbum sanum & irreprehensibile, vt sitis sine querela in die Domini nostri Iesu Christi, qui redimat vos à malis & repleat bonis. Amen.

FERIA IV. DOMINICÆ
DE CÆCO.

CONCIO PRIMA.

Nolite dare sanctum canibus,
nec mittatis margaritas vestras ante porcos.
Matth. 7. 6.

ARGUMENTVM.

Ad orationem nos Christus inuitat præcepto & ratione, vt propensius ei obtemperemus. In præcepto duo considerantur, vis ipsius iustionis, & vis verborum illam exprimentium. Orationis effectus est, nos Deo coniungere. Quomodo petere debeamus in oratione.

VÆ nobis, si nobiscum vellet Deus præceptum illud obseruari. quod fecit Apostolis suis, quos Doctores instituit orbis terrarum, dicens. *Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos.* Per sanctum & per margaritas intelligens Euangelium suum: quod, quia sanctum est, canibus immundis non est dispertiendum. Quoniam verò pretiosum, ante porcos mittendum nō est, qui illius valorem ignorantes, pedibus illud facile cœculcabunt; imò vtrique, & canes & porci, hinc irritati, insurgent contra vos, vt veluti vasa dirumpant, vbi thesaurus iste repositus est. Væ (inquam) nobis, quoniam si vitam nostram attendamus, non longè erimus ab his immundis bestiis, de quibus Prouerbum est illud Salomonis citatum à Petro Apostolorum Principe: *Canis reuerſus ad suum vomitū, & sus losa in volutabro luti.* Et idcirco indignissimi, quibus verbum salutis tribuatur: Quo si priuaremur, vitæ fieremus exortes, quoniam fructus iusti, lignum vitæ. Mitius tamen nobiscum egit clementissimus Deus; tum, quia inter multos indignos, sunt & digni, quibus non propter indignos cœlestis subtrahenda est alimonia; tum quia credendum non est, omnes indignos, tantæ esse peruersitatis & procacitatis, vt contra ministros Dei sacrilegè insiliant. Imò persuademus magis nobismet, vos attentè ac reuerenter, verbum istud accepturos, quod potissimum erit de oratione, quæ virtus summoperè omnibus necessaria est: Quod vt præstare dignemini, obnixè rogo.

1. Pet. 2. 2.
Pro 26. 11.
Pro, 11. 30.

- Diuisio.* 1 Ad orationem Dominus nos valde excitat, præcepto & ratione, iubens videlicet, ut illam exerceamus: addensque rationem, cur illam colere debeamus. Air enim: *Petite, & accipietis, Quarite, & inuenietis, Pulsate, & aperietur vobis.* In verbis imperatiuis, *Petite, Quarite, Pulsate,* præceptum habemus. In verbis indicatiuis promissionem continentibus, rationem habemus a pertam. Vt sciamus Deum, quamuis ex Maiestate & Potestate sua mereatur, vt à creaturis omnibus illi obtemperetur; leges tamen suas atque præcepta ad nostram utilitatem esse destinatas, voluisse nobis esse compertum, vt utroque simul, & debito & commodo, tracti & impulsus, plenius in ea, quæ nobis præcipiuntur, intendamus. Sic Moyses relaturus legem Populo, eamque denud propofiturus, in fine itineris per desertum, principio ac firationem reddat tam longi tamque diurni itineris, monet, eius causam ipsorum fuisse inobedientiam pertinacem. Infert postmodum iam collata beneficia in traditis sibi regnis duorum Regum Amorrhæorum, Schon & Og. Accedens denique ad legem commemorandam, rationes illius obseruandæ proponit, commoda continentes; ac vltimo loco præcipiens, Dei proponit Maiestatem, in hunc modum exordiens: *Et nunc Israel, audi præcepta, & iudicia quæ ego doceo te.* Immediateque adiicit rationem: *Vt faciens ea viuas, & ingrediens possessas terram.* Quam rationem amplificas, bifariam diuidit, vt vita promittatur faciētibz, & gloria. De vita ait: *O uli vestri viderunt omnia, quæ fecit cōtra Beelphegor, quomodo contriuerit omnes cultores eius de medio vestri. Vos autem qui adharetis Domino Deo vestro, vivitis vniuersi vsque in præsentem diem.* Vbi ex nece inobedientium, & ex vita obtemperantium apparet emolumentum parentium legi. Utilitati verò addit & gloriam subdens: *Hæc est enim vestra sapientia, & intellectus coram populo, vt audientes vniuersa præcepta hæc, dicant. En populus sapiens & intelligens, gens magna.* Nouissime verò ad mentem illis reducit Maiestatem Dei legem ferentis in summitate montis Sinai. *Nè obliuiscaris*

(inquiens) *verborum, quæ viderunt oculi tui. Docebis ea filios, ac nepotes tuos, à die in quo stetit coram Domino Deo tuo in Horeb. Et accessistis ad radices montis, qui ardebat vsque ad cælum, erantque in eo tenebræ & nubes, & caligo.* Ita manifestum est sua præcepta nobis munita rationibus proponere, vt ad ea implenda fortius impellat. Quod potissimum erat in hoc orandi præcepto faciendum. Petimus enim, vt accipiamus: *Quarimus, vt inueniamus. Pulsamus denique vt nobis aperiantur.* Cuius reifuturos nos compotes asseuerat, vt ad opus foret accingamur.

Rationem hanc quoque confirmat regula ista generali. *Omni enim, qui petit, accipit; & qui quarit, inuenit; & pulsanti aperietur.* Quam etiam regulam, simulque rationem regulæ innixam, exemplo roborat patrum cōmuniū, qui proprios filios suos à se aliquid postulantes non repellit, verum protinus exaudiūt. *Aut quis est (inquit) ex vobis homo, quæ si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? Aut si pisces petierit, nunquid serpentem porriget ei? Vide quàm fortiter hoc exemplo argumentationem suam stringat. Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filio vestro: quânto magis Pater vester cælestis dabit bona petentibus se? Vbi aperte affectu paternum ostendit, hæc nobis ferre salutaria præcepta, vt & nos veluti filij obedientiz illa deuotè suscipiamus.*

Præceptum primum igitur in primis attendamus, in quo veniunt duo cōsideranda: vis ipsius iussionis, & vis verborum illam exprimentium. Vis iussionis maxima est ex fonte, vnde illa procedit, & ex fine ad quem accedit. Fons autem est Deus, qui in lege ferenda frequens dicebat *Ego Dominus. Hoc & hoc facite. Ego Dominus. Leges meas obseruate. Ego Dominus.* At nunc nouæ legis legislator Dominus Iesus est, qui iubet, vt oremus, tanquam qui de cælis ad terram de sinu Patris attulit donorū cælestium abundantiam, vt que nō in vanum pro nobis attulerit, iubet, vt ea petamus, vt digni efficiamur promissionibus eius. Ergo & maiestatem ostendit & pietatem: præcipiendo, Maiestatem certe prodit. At, vt

At, vt petamus ab eo, pietatem cum Maie-
state demonſtrari, ſed magis pietatē. Innuit
enim ſe plenum gratiarum; ſe pronum at-
que propenſum ad eas diſtribuendas; ſe
facile daturum, modò petatur.

5. Antiquo populo non ſic appetē iuſſit vt
peteret, ſed ipſe illis compatiens conde-
ſcendebat, vt diſcerent conſidere in Do-
mino. *Clamor filiorum Iſrael venit ad me:*
dixit Dominus. Sed fortè non quo ad Do-
minum clamarent, ſed conquerentes de
afflictione, qua ab Ægyptijs opprimeban-
tur, Et tamen vltroncus miſit illis Salua-
torem Moyſen. Murmurabant potius in
neceſſitatibus, quàm precibus atq; humi-
litate Deum exorabant; & tamen ipſe cle-
mens dabat benignitatem. Ita poſt exitum
de Ægypto, appropinquante illis Pharaone,
clamauerunt quidem ad Dominū, ſed
murmurantes dixerunt ad Moyſen: *Forſi-
tan non erant ſepulchra in Ægypto? Ideò tu-
liſti nos, vt moreremur in ſolitudine.* Sic ad
aquas amaras murmurauit populus contra
Moyſen dicens: *Qui bibemus?* Sic defi-
ciente cibo murmurauit omnis congrega-
tio contra Moyſen & Aaron: *Cur eduxi-
ſti nos de Ægypto, vt occideretis omnem
multitudinem fame?* Sic deſiciente aqua
iurgati ſunt contra Moyſen: *Cur faciſti nos
exire de Ægypto, vt occideres nos, & liberos
noſtros, & iumenta ſui?* Tentabant Deum,
vt impingit illis Moyſes, non rogabant in
in neceſſitatibus ſuis. Quo ſenſu id intel-
ligi poteſt, quod canitur in Pſalmo: *Et cla-
mauerunt ad Dominum, cum tribularen-
tur, & de neceſſitatibus eorum liberauit eos.*
Niſi fortè hoc idè intelligatur, quia
Moyſes pro ipſis clamabat: Deus tamen
miſericors & clemens, opem ferebat, vt ſui
noſſiam illis ingereret, & oſtenderet glo-
riã ſuam in vniuerſa terra; præterq̃ quod,
& in populo multi ſancti orabãt, & popu-
lus ipſe didicit deprecari. Nunc autè mo-
net & iubet, vt petamus, vt nobis ſit per-
ſuaſiſſimum, diuitem illum eſſe in miſeri-
cordia. Qui, quod maius eſt, dedit, nempe
Filium ſuū vni genitū, ne dubitemus, quin
omnia nobis cum illo donaturus ſit.

6. Rurſus iubens poſtulari, oſtendit ſe o-
mnium Prouiſorè, qui Creator eſt omniū.

Vt corpus conſeruariet, parauit illi cibos,
quibus libenter veſcitur. Vt alimenta con-
tinuarentur, herbas & arbores inſtituit, cū
ſeminibus generis ſui. Sed quoniã peccata
noſtra, prohibuerunt bonum à nobis, pro-
uocantes Deum ad iram, remedium ora-
tionis adhibuit, vt viuant, quæ ab eo crea-
ta ſunt ad vitam. Oratio enim quædam
vis eſt pertingēs vſq; ad cœlos, vnde hau-
rit, quæ vtilia & neceſſaria ſunt nobis: qua-
ſi nos ſimus vaſa vacua, quæ os aperientia
in oratione, nè vacuum detur, trahunt de
cœleſtibus alimenta cœleſtia.

Per orationem autem proſpicere nobis
voluit Omnipotēs, duplici de cauſa: Qua-
rum eſt altera, vt à Deo iugiter pendea-
mus: & hic eſt finis, ad quem accedit ora-
tio. vnde patet vis maxima huius præcepti
de orando. Omnis quidem creatura pen-
det à Creatore, quaſi radius à ſole: ſi enim
radius à ſole decidatur, recidatur in nihi-
lum neceſſe eſt. Sic creatura omnis, ſub-
tracta manutenentiã diuinæ virtutis, ceſſat
proſuſ eſſe. Et naturalia quidem immo-
biliter perfeuerant, quia non habent vn-
dè peccando à Deo abſcindantur, & in ni-
hilum cedant. Angeli quidem ſtabiles non
ſunt: idcirco aliqui eorum à Deo, reſelle-
runt, quos Deus in eum ſtatim reiecit, in
quo deſiderant mori, ſed fugit mors ab eis.
Qui enim Deo non adhærent, digni ſunt
morte, vt quaſi ad nihilū deducantur. Sed
Angelos Deus & animas rationales eſſe
voluit immortales. Nec propterea tamen
vim intulit naturæ, quæ à Deo receden-
tia conuertit in nihilum, quoniam incor-
ruptibilia Quæ inſtabilia ſunt, deiicit in
conditionē morte deteriorem. Vndè bo-
num eſſet illis, ſi exorta non fuiſſent. Vt i-
gitur Creatori adhæreant, Angeli tribuit
intellectū, quo ſe à Deo pendentes, vide-
rēt perſpicuè ac perpetuò. At homo obrut⁹
mole carnis, nō ita clarè videt Deum, ſeq; ab
illius manutenentiã continuò depen-
dere: ſed pondere, fragilitate, atq; corrup-
tibilitate carnis ſubtracta, claritas illa cō-
penſatur. Caro enim ipſa ſemper deſiciens,
& in corruptionem labens, clamat ſe con-
ſeruante indigere; vndè panis illi quotidia-
n⁹ neceſſari⁹ eſt, qua neceſſitate cogitur ad
Deum

Leu. 5. 23

Iob. 4. 18.

Luc. 11. 3.

Deum quotidie exclamare: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Rectè ergò oratio instituta est, ut quod à nobis obtinere non possumus, à Deo postulantes, Deo ipsi tutori atq; conseruatori adheramus.

8.

Propter hoc in supremis necessitatibus, vi clamoris ad Deum, populo præstitum est subsidium, ut mox visum est. Quando

Exod. 14. 24.

Exod. 16. 13.

Exod. 15. 25.

Exod. 32. 11.

ab hostibus illi imminere mors, clamantes liberati sunt. Quando à defectu rerum necessariorum, eadem imminere mors, & panis & aqua suppeditata sunt. Quando & exterminium ob eorum scelera illorum capitibus imminere, clamans Moyses Dei indignationem auertit. Haud secus iam terram incolebant, patribus eorum repromissam, sæpè captiui, ut commiseri fuerant, à vicinis populis, clamantes saluabantur. Quia ab ipsa terra in alienas abducti, pœnas dantes suarum iniquitatum, si ad Deum conuersi clamabant, auxilium postulantes, exaudiebat illos. Quo fit perspicuum, per orationem homines Deo coniungi, qua coniunctione fit, ut viui conseruentur à Deo.

9.

Hinc & in terris visus, & cum hominibus conuersatus, in sanctuario & templo suo habitans inter illos, locum sibi statutum ad habitandum cum illis, qui domus eius est & dicitur, domum orationis voluit nominari; ut hinc patesceret, orationem vinculum esse quoddam, Deum & homines vnà connectens. Ut quemadmodum Anima vegetat ac regit Corpus, Corpus autem vicissim Animæ deseruit; sic homines à Deo vitam atq; inspirationem recipientes, Deo vicissim ipsi ad nutum obtemperarent. Quomodo Moyses mediator, inter homines & Deum, Deo precans vtebatur, & à Deo excepta & verba & dona super populum effundebat, quasi Moyses suis manibus orationem, & ad Deum ferret, & referret ad populum; quam idèd manibus designabat. Hinc & dimittente Iosue cum Amalec, leuabat ipse ad

Exod. 17. 11.

Deum manus, quibus victoriam obtinebat. Manus leuata ad Deum, manus cum hostibus conferentes roborabant, laborque pugnantium vim suam ab orantis labore hauriebat. Atque ita & pugnans po-

pulus, per orationem Moyses à Deo pendeat; pendeatque Deus subsidij sui virtutem pugnantibus, mediante eadem Moysis oratione.

O vinculum perfectionis, quod est oratio. O fidelium singulare præsidium atq; priuilegium. O apposita verba Moysis! *Nec est alia natio tam grandis, qua habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris.* Habebant quidem aliæ nationes deos suos sibi materialiter appropinquantes, adeo ut eos tangere atque transferre huc atque illuc liberè valerent: at verè longè aberant in auxilio opportuno, opis nihil profus cõferre valentes supplicibus suis. At *Deus noster, ut habitat in caelo, non longè est ab vnoquoque nostrum, præfens precibus atq; postulationibus nostris.* Oratio enim munda prozimum facit Deo, qui est vita nostra, refugium & virtus, adiutor in tribulationibus. Vnde & Moyses dixerat ibi supra: *Vos autem, qui adheretis Domino Deo vestro, vniuersi.* Appropinquat igitur Deus nobis, dum adest cunctis obsecrationibus nostris. Ergo cum Deo vincimur per obsecrationes.

Quæ coniunctio, præterquam quod bonorum Dei nos facit esse participes, etiã ipsius diuinæ nos facit esse naturæ consortes. Dum oras Deum, ut tibi postulata concedat, sic illi adheres, ut fiat ipse Dominus Deus tuus, ut seipsum infundat tibi. Vbi obseruare non pigeat Mosaicam phrasim: dicit prius: *Custodite mandata Domini Dei vestri*: postea verò: *Sicut, quod docuerim vos præcepta atq; iustitias, sicut mandauit mihi Dominus Deus meus.* Vnde ergò ista differentia Deum appellandi, nunc populi nunc suum? Mandatum est in causa, eum sibi correspondente obedientia. Mandat omnibus præcepta, tunc omnium est Dominus & Deus. Mandat Moysi, ut illa doceat; sic Moyses Dominus est ac Deus. Ita ergò & oratio penetrans nubes, intrat in conspectu Dei, inclinans aurem illius ad deprecantis precem. Si aurem suam Deus inclinat homini, totum se inclinat illi; non enim aliud est Deus, aliud auris eius, sicut nobis euenit,

1. Cor. 12. venit, de quibus Apostolus: Si dixerit auri: quonia non sum oculus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? Vis videre, nihil apud Deum interesse, inter aurem & intertorum? Audi Christum in Psalmo, qui idem dicit: *Aures autem perfecisti mihi; corpus autem aptasti mihi.* Aurē vocat Psalms: corpus Apostolus. Ergo auris & corpus idem sunt. Corpus (inquam) illud, de quo scriptum est: *Verbum caro factum est.*

12. Haud secus suo modo, quinimò & excellentius, auris Deus est. Aurē verò audientem, quando quæ petimus, elargitur: sed non sic dona sua à se ablegat, vt fortè putatur, quando talenta partiti sunt, & peregrè profectus est, abiens in regionē longinquam. Hoc enim non est per elongationem præsentia sua, sed per longanimitatem patientiæ, expectans & spectans, num negotiemur ac de negotio lucrū reportemus, vt tandem nos constituat super omnia bona sua. Quod dum facit, seipsum communicat in omnibus bonis suis. Audi Coriphæum Apostolorum: *Maxima & pretiosa nobis promissa donauit, vt per hæc diuina efficiamur consortes nature.* O diuinam pietatem: Indigere nos fecit pane & aqua, huiusmodique rebus vilibus, vt dum hæc postulantes ad Deum erigimur, Deum consequamur, Deum possideamus, eidemque immediatè coniungamur, vt verè sit Deus noster, Emanuel, nobiscum Deus.

13. Hinc saluberrimū trahimus documentum ex verbis illis Apostoli Leuantes puras manus ad Deum. Quis enim pretiosum balsamum in vas immundum infundat? & quomodo pollutas manus extendat ad Deum, quibus magna & pretiosa illius dona excipias, in quib' seipsum dat? Nunquid non audis illum præcipientem. *Nolite dare sanctum canibus, neq; mittatis margaritas vestras ante porcos.* Num oblitus es alia eiusdem Saluatoris verba? Nō est bonum sumere panē filiorum, & mittere canibus. Filios nos appellat, se Patrē. *Si enim vos cum sitis mali, nosis bona data hære filiis vestris: quanto magis Pater vester cæli filius dabit bona parentibus se?* Hæc ergo bona sua sunt panis filiorum, prorsus canibus nō porrigendus. Foris canes. Qui non intrabunt, nec circuibunt ciuitatem, quantumuis famē patiantur, vt canes. Famem (inquam) patiantur; quia non est, qui panem frangat eis & tribuat. En modò, cur docuit nos orare: *Pater noster qui es in cælis.* Nempè vt, dum oramus, filios nos exhibeamus, non canes, aut porcos. Alioqui vt Iacobus scribit: *Petitio, & non accipitur, eò quod male petitis; vt in concupiscentiis vestris infumatis.* Concupiscentia famem est: multiplicia concupiscere famem est magna, quæ peccatores, vt canes, patiuntur: quos ideo non exaudit Deus. *Scimus enim, quia peccatores Deus non audit, sed si quis est Dei cultor, & voluntatem eius facit, hunc exaudit.* Ideò immundi, si nō prius purificati, templum, quod erat domus orationis, ingredi non poterant. Et Paulus etiam ab vxoribus abstinendum docet, vt vacetur orationi.

14. Sed heu! quàm longè absumus ab his instructionibus? Immundi, iniusti, auari, superbi, elati, immisericordes, accedimus ad deprecandum Deum, & appropinquare Deo præsumimus, quasi gens, quæ iustitiam fecerit, & mandata Dei sui non dereliquerit. Heu! si liceret conscientias discutere tot fidelium, in templo missas audientium, orationes recitantium, quot videremus similes sepulchris dealbatis, qui id, quod de foris est dealbatum & deuorū, ostendunt, intus autem pleni sunt rapinā, hypocrisis, & iniquitate? Deus iubet: *Nolite dare sanctū canibus.* Et putas, ipsum dona sua impertiturum canibus? Num canes nō sunt ij, de quibus Apostolus: *Quod si inuicem mordetis? Mordent murmuratores, detractores, alienum tollentes, inuidentes, zelum habentes amarum, contentiosus; hi canes viuunt.* In gregem porcorum Dominus deprecantes milit spiritus immundos, non gratias suas.

Heu! quot voluūt in volutabro luti, & ad cœnam nuptiarum intrare nō verentur? O gregem porcorum! O multitudo lingentium terram, terrena appetentium, in terrenis delectantium. Quò acceditis deprecaturi? Ad domum Dei? *Hic est Pater noster, qui in cælis est.* Quid igitur terrena

15. petis

- petis ab eo; qui habitat in caelis? Filius prodigus à longè stans, proposuit postulare patrem suum: *Fac me, sicut unum ex mercenariis tuis.* At factus propè, suam confessus iniquitatem abstinuit à proposita petitione: Indignum se filium apertè professus est, non tamen mercenariorum appetiit, aut petiit conditionè. *Filius manet in domo in aeternum*, seruus & mercenarius non a què. Filius, quæ in domo Patris sunt, appetit, ut illic maneat in aeternum: Mercenarius mercedem quærit, qua extra domum Patris familiàs utatur, & in suos vltus conuertat. Petite cœlestia, quæ pertinent ad Regnum. *Quærite primum Regnum Dei, & iustitiam eius; & hæc omnia adiicientur vobis.* Iustitiam Dei quærite, quæ manet in sæculum sæculi. Quærite Regnum Dei, quod iusto ostendit Deus.
- Sap. 10. 10.* Dicente Sapiente: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei.* Ostendit Regnum, dabit iustitiam, qua per vias rectas deducat ad Regnum. Sed hæc! iustitiam negligimus, Regnum spernimus, terrenis inhaeremus. Sapiens monet: *Da misericordiam, & non suscipias peccatorem. Da bono, & non receperis peccatorem. Benefac humili, & nò dederis impio.* Et putas Deum id agere, quod nobis prohibet.

CONCIO PRIMA.

16. **F**acit ad intelligentiam modi orandi sensus illorum trium verborum: *Petite, Quærite, Pulsate.* Quæ idè hic conuenièter examinamus, ut sic modus innotescat orandi. Duplicem quippe possunt habere sensum, ut primò idem significant, quòd pluribus exaggeratur verbis, ut fortius impellamur. Qui sensus, euidentis significatio est magnæ pstantiæ virtutis huius, ad quæ repetitis verbis còpellit nos Dominus, qui diligit nos. Inuenimus enim verbum *Quærite* positum pro *Pestulare*: dū monet Sapiens: *Noli quætere à Domino ducatum, neq; à Rege cathedram honoris.* Similiter & *Pulsare*, iuxta illud: *Si perseverauerit pulsans.*
17. Quamvis tamen idem actus per plura hæc verba significaretur, non synonyma sunt tamen, sed addunt aliquid ad actum

postulandi, duo hæc: *Quætere* videlicet & *Pulsare*: ut Petere sit simpliciter orare; Quætere dicat perseverantiam. Petitiò quidem vnico actu potest fieri, nò sic questitiò. Hinc de muliere illa sollicita de perditâ drachma scribit Euangelista: *Quærit diligenter, donec inueniat eam* Pulsatiò verò instantiam designat. Vndè Domianusamicum, ad cuius ostium pulsatur, inducit respondentem: *Noli mihi molestus esse.* Molestia hæc instantiam notat postulantis; & subdit Dominus: *Si perseverauerit, pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens, eò quòd amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi, quòd quibet necessarios.* Itaq; Questitiò perseverantiam addit petitiòni: Pulsatiò, instantiam, quæ coniungit quoque cum perseverantia. Sic docemur, orandum perseveranter & instantè. Vndè Dominus de perseverantia ait: *Oportet semper orare, & nunquàm deficere.* Multum enim valet (inquit Iacobus) *deprecatio iusti assidua; & Sapiens: Nò impediaris orare semper, & ne verearis vltimè ad mortem iustificari.* Vult quidem nos continuè proficere in sanctitate & iustitia. Ad quod quoniam necessaria est oratio, semper orandum docet. Et quoniam curæ huius sæculi, multa præbent & non modica impedimenta orationis: hæc à nobis iuxta posse docet amovere & elongare. Rationè addit sapiens, cur & in oratione perseverare, & in iustificatione proficere debeamus, subdens: *Quoniam merces Dei manet in aeternum.* Si finem nunquam profusus habitura est merces, cur opus, cur merces debetur, finè habeat hæc in vita velociter transeunte? Instantiam suadet Apostolus scribens ad Romanos: *Orationi instante.* Et ad Colossenses: *Orationi instate.* Ille est clamor, de quo frequenter Scriptura loquitur: *Clamauerunt ad Dominum. Quid? Clamas ad me? Ad Dominum, cum tribulatione. Clamaui.* Idè & Dominus clamore valido, & lacrymis hanc suam vehementissimam instantiam demonstravit. Hinc & in edicto Regis Ninive continetur: *Clamauerunt ad Dominum in fortitudine.* Defectus duarum conditionum harum est frequenter in causa, quam obrem non exaudiantur preces.

preces nostræ: cum quibus tamen vides coniunctam iustitiam. Nam Iacobus dixit: *Multum valet deprecatio iustij assidua.* Et sapiens, cū oratione perseveranti, profectum iustificationis coniunxit. Et Dominus, moleste orantem & improbè, amicum esse notat, qui clamat: *Amice, accommoda mihi tres panes.* Quod si amicus non sit aut iustus, amicitiam quærat & iustitiam, camq; & perseveranter & instanter petat, sicut publicanus, qui ascendit in templum, ut oraret, ibiq; humiliter & instanter orans, descendit iustificatus.

18. Possumus per hæc verba non eundem actum interpretari. Nam quæere, præter petitionem & alios modos dicit, quibus, quod appetimus, conamur consequi. Propterea sapiens sapientiæ cupidus, postulationi, qua moliebatur sapientiam obtinere, addit & alios modos, nempe, inuestigationem illius, studium, laborem, anxietatem. De petitione enim, cui coniungit quaestionem, ita loquitur: *Ante Templum postulabam pro illa, & usque in nouissimis inquiram eam.* De inuestigatione: *A iuventute mea inuestigabam eam.* De studio: *Inclinavi modicè aurem meam, & excepi illam.* De labore: *Colluctata est anima mea in illa.* De fidelitate: *Animam meam direxi ad illam, & in agnitione inveni illam.* De anxietate: *Venter meus conturbatus est, querendo illam.* Quo docemur non satis esse, postulare à Domino bona sua; nisi quod nostrum est, faciamus quoq;: Sicut enim, quamuis petas panem, dicens: *Panem nostrum quotidianum da nobis;* nõ tamen cõseris manus, sed laboras, dicente Apostolo: *Qui non vult operari non manducet;* haud secus, qui bona Domini concupiscit, oret quidem cum Moysè, sed & pugnet cum Iosue. Commendet fideli Deo animam suam; sed & laboret anima eius, & agonizare pro anima sua non detrectet. Et his omnibus pulsationem adde, ut omnia diligenter facias instanterque; ut toti simus in deprecando, toti in querendo, lumen accedentes, domum evertentes.

19. Rationem ad huius virtutis deuotum cultum nos excitantem, nunc tandem cõsideremus. Hæc verò certa promissio est

infallibilis veritatis: *Petite (inquit) & accipietis. Omnis enim, qui petit, accipit.* Ratio apprehendendi mediã, est certa finis expectatio. Qui enim arat & seminat, id facit in spe fructus percipiendi. Qui pugnat, sperat victoriam, de qua si dubitat, pacem querit, ut docet Dominus. Nulla verò potest firmior haberi certitudo, quàm hæc, quæ diuine innitur promissioni. Niniuite etiam duobus, an exaudiantur, fortiter clamant. Quo tamen dubio clamare iubentur. *Quis scit (inquit Rex iubens) si conuertatur, & ignoret Deus, & relinquat post se benedictionem, & non peribimus?* Sic piscator mittit rete sub dubio. Sic venator discurret, sperans cum dubietate, num aliquid capiat. Sic totus propè mundus fatigatur pro re, quam admodum incertus expectat: unde & sæpè confunditur. Quanto magis nos conari debemus, vbi firma est certitudo?

Hanc Deus veteribus moliebatur etiam iuramento. Iam pluries Deus promiserat terram, quæ idè dicitur promissionis, Abrahamo: At tandem nouã auditã promissione interrogauit: *Vndè scire possum, quod possessurus sim eam?* Ipse autem Deus, ut illum faceret certiore, iussit illi rem facere, qua diuinum iusturandum continebatur, ad quod frequens aspiciens Scriptura, dicit de terra illa: *Pro qua iurauit Dominus Patribus populi.* Vide quantum facit Deus, ut illi credamus. Idè enim exercuit fidem Abraham, cui sæpè fecerat promissiones, & seminis & terræ: quarum executio idcirco differebatur, ut res difficilior appareret, ac fortior fieret in fide Amicus Dei. Distulit eum vsque ad senectutem, vsque quo Saræ definerent fieri muliebria, & tunc illi promisit, quod ex vtero eius daret illi semen. Tunc autem credidit, nec considerauit mortuam vuluam Saræ: *Et idè reputatum est illi ad iustitiam.* Sed fortè miraris, cum in tanto naturæ defectu crediderit semen promittenti, querens signum certitudinis, firmitatemq; promissionis de terræ possessione: *Vndè (inquit) scire possum, quod possessurus sim eam?* Intellige ergo, quod implementationem promissionis de semine illius persona factam, ipse visurus erat; quia in ipso erat perficienda. At terram potissimum

- Gen. 15. 8. posteris eius promittebat. *Semini* (inquit) *suo dabo terram hanc.* Quod si & illi promittitur, dum dicit: *Tibi dabo & semini tuo.*
- Gen. 17. 8. Idem illi promittitur danda, quia danda erat semini eius. Indigebat proinde & semē eius fide in diuinam promissionem. Induit ergo Abraham seminis sui infirmitatem, & certitudinem petit ad confirmandam fidē filiorum suorum. Quam fidem suo tempore etiam in illius filius, nempe in populo Israël, voluit exercere.
22. Sæpe quidem commemorabat Moyses populo, hoc iuramentum factum patribus; sed tamen nūm crederent, Deoq; omnipotenti, & promittenti fiderent tentabantur. Qui sæpe deficientes in fide, Deum ipsi tētabant, nūm firmus esset in promissionib⁹: quando se illis indignos suis iniquitatibus exhibebant, & tot visis probationibus, quibus succurrebat illis in eorum necessitatibus, adhuc hæsitabant, murmurabant, lamentabantur, iurgabantur. Hæc ergo ratio est, quam obrem petit Abraham: *Vnde scire possum, quod possessorus sim eam?* Vnde non dicit. Vnde scire possum, quod tu daturus sis; sed, vnde ego possessor⁹ sim? possessorus (inquam) in posteris meis, qui forte sceleribus suis exacerbabunt clementiā tuam. Vt ergo neq; eorum sceleribus prouocatus, non opere impleas, quod promittis, da seruo tuo firmissimam probationē.
- Gen. 15. 16. Quam propterea in iuramento illo expressit, dicens. quod generatione quarta illuc tandem essent reuersuri. Sicut ergo terram illam possessorus erat Abraham in semine suo; sic pro eodem semine postulat certificationem, ad eod, quod semen ipsum, in quo erat adimplenda promissio, firmam teneat ipsius promissionis certitudinem.
23. Nunc altius rem considerantes, attendimus q̄ in hac promissione, iureiurando firmata, continebantur fidei iam reuelatæ mysteria, vt docet Paulus: Nam terrę illius possessio, dominatio est Christi, qui vi promissionis illius hæres factus est mundi, in illo benedicti & iustificati per fidem in ipsum. Ergo in illis bonis, vniuersa, quæ Christus vobis contulit, promittuntur: vt non mireris, quam obrem tam solemnī iuramento firmata sit illa promissio. Vnde
- Gal. 3. 23.

non absurde forsā illo quoq; iuramento de quo P salmista: *Iurauit Dominus, & non pœnitabit eum; tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech:* comprehensa sit. Itidem ergo bona, quæ Christus nobis pollicetur, firmant iuramentum illud; vt demū intelligamus inde nos quoq; certum habere atq; persuasissimum, quod *Omnia, qui petit accipit; qui querit, inuenit; & pulsanti aperietur.*

Si autem rei promissæ difficultas commendat Abraham fidem, qui contra spem in spem credidit, certō sperans per gratiam, quod impossibile erat per naturam: certe bonorū, quæ nos obtemus, eximia amplitudo fidem quoq; nostram non parum exalcat, nēpe quod sola petitione fiat nobis, quidquid volumus, nihilq; nobis impossibile sit. O gloriam Christianorum, quibus dicitur: *Petite, & accipietis.* O imensa diuitiarū abundantia, quibus aperti sunt thesauri cœlestes, ad quos per orationem fidei nobis aditus patet. In rerum promissarum difficultate, patuit antiquius diuina potestas, quæ tot tantaq; mirabilia in suorum salutem operata est. At in promissionis generalitate, quæ nullum bonum excipit, pietas nunc Dei nostri declaratur, quæ nobis pollicetur. *Omnia quacumque* Mat. 11. *orantes petitis, credite, quia accipietis.* 14.

Quod si cum Abraham quæras: Vnde scire possum, q̄ accepturus sim quidquid petiero? Ad firmitatem confugas Abraham. Vbi diuisa sunt animalia illa tria, vacca, capra, aries, & alia occisa sunt, propter quæ Christi mors figurabatur: nam per diuisionem mors intelligitur. Vnde habemus: *Veniens Dominus serui illius, & diuidet eum.* Et, *Ecce Angelus Domini stat, vt secet te medium.* Promissor quippe per secta animalia incedebat medius, veluti protestās. Si non impleuero, quod promitto, hoc mihi faciat Deus, vt & ego diuidar medius, sicut hæc diuisa sunt animalia. Sed vere Christ⁹ ad cōfirmandas promissiones suas mortem obiit, ac si diceret: *Et me ipsum præbeo, vt nemo ambigat, me meis non parciturum bonis, quin omnia vobis abundanter impendam atq; dispendam.* Sic certior factus est Paulus, qui vt nos itidem certio-

certiores faciat, scribit indubitanter de Deo: *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?* Testamentum enim in mortuis confirmatum est: asserit idem Apostolus.

26 Vt verò manifestet Dominus Iesus, quā ardentem cupiat sua nobis bona conferre, ad nos ipsos nos mittit, vt in nobis ipsis veritatem discamus suarum promissionū. *Aut qui est (inquit) ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? Aut si piscem, nūquid serpentem porriget ei? Si ergo vos, cum sitis mali, nostris bona data dare filiis vestris; quāto magis Pater vester cœlestis dabit bona petentibus.* Docet monetque natura ipsa, vt petenti filio bonum tribuat pater; Multo igitur magis Deus, cuius natura bonitas est; A quo omnis paternitas, in cœlo & in terra, nominatur; cum sit Pater noster, & non quicumque, sed qui habitat in cœlis; implebit bonis sperantes in se, postulantes à se.

27 Vbi aduerte phrasim. *Vos etiam si mali sitis, nostris bona data dare filiis vestris.* Nostris (inquā) Amor errorem tollit, vt non des pro pane lapidem, nec pro pisce serpentem; quamuis inter illa sit aliqua similitudo: similitudo autē sit mater fallitatis. Sed charitas mittit foras omnem errorem; etiam si simus mali: neque bona, quæ damus, à nobis sunt, sed data nobis sunt. Deus ergo, qui solus est bonus, & omnia bona sua secum portat, vt quæ ab illo sunt, non sibi à quouis alio data, atque adeo optimè noverit illa, nō multo magis bona dabit. Quia etiam petentes decipiuntur, petendo. *Nescimus enim quid petamus. Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus.* Deus certè non fallitur, nec sequitur ignorantiam nostram, sed bona dat petentibus, etiam si illi lapidem pro pane postularent, serpentem expecterent, piscem illum esse existimantes.

28 Duo autem docemur his verbis Domini, quæ ad nos pertinent, Alterum ad personam nostram, alterum ad petitionem nostram. Quod pertinet ad personam, est, vt simus filij: Quoniam non dicit, quod homo cui libet petenti bonum tribuat, sed filio tantum; & infert: *Multo magis, Pater*

vester, qui in cœlis est. Vnde & in oratione dominica docuit nos dicere: *Pater noster, Mat. 6.9.* *qui es in cœlis: sed heu! vbi sunt filij? Vbi, qui non ex sanguinibus, sed ex Deo nati sunt? Vbi, qui manent in domo in æternum? Vbi, qui dicunt Deo, non ligno: Pater meus es tu? Vbi, qui non degenerant à natiuitate tā nobili, qui verè perfecti, sicut & Pater noster cœlestis perfectus est? Filij potius alieni, qui Deo mentiuntur: Filij alieni inueterati sunt, & claudicauerunt à semet ipsis. Qui cum spiritu cæperint, nunc carne consumantur. Qui bonum aliquando facientes, nunc deficiunt. Filij alienati, qui quotidie dicunt: Pater noster, sed filij alieni mentiuntur, Patrem vocantes, cuius non sunt filij, cuius domum deserunt, cuius hereditatem despiciunt, cuius Maiestatem offendunt, cuius voluntatem impugnant? Vere generatio praua & adultera. Nunquid cum hi clamauerint, Deus exaudiet eos? Audient potius: *Non est voluntas mea ad populum istum.* Et de illis fiet, quod scriptum est in Ezechiele: *Terra, cum peccauerit mihi, vt prauariceretur prauaricans, extendam manum meam super eam, & conteram virgam panis eius, & immittam in eam famem, & interficiam de ea hominem & iumentum. Et si fuerint tres viri isti in medio eius, Noe, Daniel, & Iob; ipsi iustitia sua liberabunt animas suas: ait Dominus exercituum. Quod si & bestias pestimas induxero super terram, vt vastem eam. Tres viri si fuerint in ea, Viuo ego, dicit Dominus Deus; quia nec filios nec filias liberabunt. Vides quid faciat iniquitas? quando nec sancti tam eximij proprios filios possunt liberare? Noë per arcam liberauit filios suos. Iob per sacrificia filios suos sanctificabat. Daniel exemplo & societate sua liberauit tres pueros de camino ignis ardentis. Sed si cum essemus filij Dei, in Satanam conuertimur, qui & ipse astitit inter filios Dei, nunquid Deus aderit obsecrationibus nostris, quibus petimus potestatem, vt Satan, contra proximos nostros?**

Hoc est secundum pertinens ad petitionem nostram; qua petunt aliqui lapidem, non panem; aliqui serpentem, nō piscem.

Isti nociua, illi inutilia. Quid tu petis? diuitias? honores? potestatem? voluptatem? Aut inutilia sunt, aut noxia. Pater, dum Patrem agit non hæc concedit, sed abnuat magis, prospiciens filiis suis. At si obstinato animo petis, quod non expedit, oratio tua in peccatum facta, obtinet ad tui vindictam postulata. Sic populo Regem postulante, dixit Dominus Samuëli: *Audi vocem eorū:* Sed quid deinde dixit Dominus per Prophetam Oseam? *Dabo eis Regem in furore meo, & auferam in indignatione mea.* Quod est dicere: Iratus exaudiui rationem eorū, Regem postulantium: Iratus auferam ab eis Regem, mittens illos in captiuitatem: & ita, sicut de Rege feci, faciam & de reliquis. Desiderium eorum afferam eis, & dimittam eos secundum desideria cordis eorum, ut impingant & cadant; exilentia, quæ concedam, scandalum ipsius.

30 Sic fecit Pharaoni, flagella auferens, quod magis indurabat, & ad vltimum peruenit exterminium. Sic murmurantibus dedit coturnicum abundantiam: sed ad huc esca eorum erant in ore eorum, & ira Dei ascendit super eos, & occidit pingues eorum. Quando pro necessariis murmurauerunt, clamantes, exaudiuit voces eorum, illis compatiens. Sed quando pro superfluis clamant, voluptati consentiunt, & concupierunt concupiscentiam in deserto, postulata quidem concessit ad ostensionem potentia suæ, verum mox ad ostensionem iustitiæ suæ, pœnas ab eis sumpsit, & prostrauit eos, ut ad perpetuam rei memoriam, locus ille diceretur, *Sepulchra concupiscentia.* Accidit & quibusdam, quod legimus de Rebecca vxore Isaac, pro qua cum sterilis esset, rogauit Isaac Dominum. Qui exaudiuit eum, deditque conceptum Rebecca. Sed collidebantur in utero eius paruuli. Quæ ait: Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit cœcipere? O quot sunt ea petentes, quæ si obrinerent, postmodum dolerent, dicentes: Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit obtinere? Quid necesse fuit populo Regem obtinere, quando hoc fuit ad illius detrimentum? Quid necesse fuit cœcupiscentibus carnes accipere, quando iram Domini meruerunt? Heu quid necesse

fuit tibi diuitias obtinere, quando fuerunt tui occisionis occasio? Quid obtinere cœcupitos amplexus, quando necem miseram commeruisti? Et pessima tamen illa mulier illecebra peccati dicit adolescenti: *Victimas pro salute deuouit.* Gratia Dei est, non ira; quando quod petitis, non accipitis, eo quod male petitis, ut in concupiscentiis vestris infumatis. Hoc ratum bonum, quantum est oratio, quare sumimus ad malum, ad mortem, ad detrimentum? Rogat Psalmus: *Dirigatur oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* Oratio incensum est nostrum, incensum fidelium, incensum spirituale; sed ignis euaporare facies, desiderium est. Ignem alienum posuerunt in thuribus Nabad & Abiu, non sumptum de altari. Hi sunt, qui terrena concupiscentes, orant pro illis obrinendis, qui ab ira Dei consumuntur, ut in concupiscentiis suis se infumant. Cœlestia, vilia, sacra concupiscamus; ignem sacrum de altari excipientes, ut intret oratio nostra sicut incensum in conspectu Dei. Ut cum incenso tandem accedamus intra velamen, sicut Pontifex, quod introiit pro nobis Dominus Iesus. Quod nobis concedat Dominus & benedicat. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

Qui sine ratione viuunt, canes & porci sunt appellandi: sunt incapaces doctrine Christi. Quales esse debemus, ut Deus in orationibus nos exaudiat. Quales sumus cum proximis nostris, talis & Deus nobiscum, & hoc in Morali.

VERBA illa Domini Iesu. Si vos cum sitis mali, non sitis bona data dare filiis vestris, docent medium quodam modo esse hominem, inter dantem & accipientem, ut ab illo accipiat ipse, quod huic tribuit. Solus enim Deus, tantummodo dat, nihil a quoquam accipiens. Propterea enim Deus.

Deus, quia sic ex sua immensitate plenus est, vt nihil ei addi possit, nihilq; in illum valeat introire, nihilq; propterea possit ipse accipere. Vnde canit Propheta atq; cōfiteatur: *Dixi Domino: Deus meus es tu; quoniam honorū meorū non es ego.* Homo autem quidquid habet accipit. Creauit enim illū Deus creator omnium. At quoniam Deus, qui a nullo accipit, omnibus dat, & hominem fecit ad imaginem suam, sibi illum in eo, quod possibile erat, assimilauit. Nō poterat autem in eo facere, illum sibi simile, quod a nullo quidquam accipit, alioqui illum ipse non creasset. Fecit ergō in conditione aliquid aliis conferendi: & propterea statim sumpsit ab eo costā, ex qua mulier edificat. Fecit autem in adiutorium eius ad prolem, nempe ad procreandum, vt in hoc maximē similis esset Deo, vt factus ad imaginem & similitudinem, ad imaginem & similitudinem generaret: & in hoc maximē similis esset Deo, qui illum sibi assimilauit, quod de ipso sibi similem procrearet. Quin & mulierem viro assimilauit, ex cutus costa edificata est, vt atq; atque ille, etiam ipsa alium sibi assimilaret. In vtroq; igitur, homo regulandus est, vt & accipere liciat congruenter, & tribuere: Quod in presenti lectione docemur expresse: vbi nobis dicitur: *Petite & accipietis; quarite, & inuenietis; pulsate, & aperietur vobis.* Vt discam⁹ accipere: vt verō tribuere, pariter audimus: *Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas vestras ante porcos.* Et, *Omnia quacūq; vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* De his ergō duobus erit sermo noster.

Ordo quidem videbatur postulare, vt antē de *Acceptione* loqueremur, postea verō de *Tributione*, quando quidem nisi bona data dare non possumus, & propterea priusquam tribuamus, accipimus. Attamen, tum quia lectio prius de dāo monet, tum quia acceptio inducitur, vt de tribuendo intruamur: Pars prima sermonis nostri erit circa dationem & collationem: Secunda erit de oratione & conditione, qua orantes accipimus a Deo, quod postulamus. Quarum vtrūque demum regula illa confirmatur. *Omnia ergō quacūque vultis, ut*

faciant vobis homines, & vos facite illis. A prima ergō parte exordientes, attendimus iussionem Domini. *Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas vestras ante porcos.* Vbi supponitur, quod id, quod dari debet & accipi, bonum sit. Nam nemo sibi vult malum inferri, sed bonum tantummodo conferri, & apertē quod dari iubetur, *sanctum* appellatur, pretiosum bonū. *Bona data* (nquit) *margaritas vestras: sanctū.* Discamus ergō in primis, dari quibus debeat. Nominantur a Domino canes, porci, filij. Canibus & porcis prohibet dari. Filiis dari natura monet, experientia docet.

Vbi videmus primum, homines malos brutorum nomine nuncupari, & hoc merito; cum nō rationale sit obsequium illorum, non ingenium, non consilium, non desiderium, non studium. Idē in scripturis frequentissima sunt interrogationes improbrantes. *Quare fremuerunt gētes? Quare detraxisti sermonib. veritatis; cum ē vobis nullus sit, qui possit arguere me? Quare persequimini me sicut Deus, & carnis meae saturamini? Quare ergō nunc dicitis: Persequamur eum, & radicem verbi inueniamus contra eum? Quare seduceris, fili mi, ab aliena? & foueris in sinu alterius? Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditiones vestras? Cur tantum nephas in vobis?* Et huiusmodi sexcenta, quibus innuitur, sine causa & propterea sine ratione, id fieri vel factum esse, quod ea ratione redarguitur. Sed hoc peccatoribus omnibus comune est. Si enim praecepta Domini recta sunt vniuersa, & iustificata: quoniam lex Domini immaculata, & lata est a summa & infinita ratione, quae est sapientia Dei; certe quidquid contra legem committitur, irrationabile est, & contra etiam humanam rationem, quae vestigiū quoddam est, & radius diuinæ mentis atque rationis: Et profectō quid irrationabilius, quam Deum offendere, qui est summum bonum? Quam se propria felicitate, pro vilissima re, priuare? Quam pro nihilo potius, quam pro re minima aeternis suppliciis tradere? Quam se malis omnibus obnoxium, bonis omnibus indignum reddere indignissimē?

Dicat

Psal. 115. 2.

Gen. 1. 27.

Gen. 1. 27.

Diuisio.

Psal. 2. 1.

Iob 6. 23.

Iob 19. 22.

28.

Pro. 5. 20.

Mat. 15. 3.

Iudic. 20.

12.

12.

12.

Psal. 118. 8.

- 4 Dicat asina Balaam, aperiat mutum animal abiectissimam similitudinem, quam
Nu. 22. 28. induit, quicumque peccat. *Quid feci tibi?*
29. 30. *cur me percussit, ecce iam tertio?* Inquit asina, os illi Deo aperiente. Rationem quaerit ab animali rationali qui est homo, animal irrationale qui est asinus. Reddat rationem rationalis. *Quia commeruisti, & illuisti mihi: Vtinam haberem gladium.* Purget se à culpa asina irrationalis, ut irrationalis appareat ipsius rationalis indignatio atque percussio. *Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consueuisti, usque in presentem diem? dic, quid simile unquam fecerim?* Mutum loquenti dicit. Dic: Redde rationem indignationis tuae. Ratio aliqua sublit necesse est, cur nunc faciam quod nunquam feci. Aperiat tibi oculos Deus, ut videas, quod video; & rationem intelligas. Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, & vidit Angelum stantem in via imaginato gladio. Hoc Deus fecit, hoc refert tam distinctè Scriptura Sacra, ut intelligat vnusquisque, hominem ratione præditum, absque ratione operantem, & peccantem contra rationem, dignum esse, qui à brutis criminetur, culpetur, redarguatur. Rem amplificat, quod loqueretur ille cum Deo, & prophetaret; animal verò esset omnium insipientissimum. Quod Petrus nos voluit animaduertere dicens: *Balaam mercedem iniquitatu amauit: Correctione verò habuit sua vesania: subiugale mutum animal, hominis voce loquens prohibuit Prophetam insipientiam.* Animal natura insipientissimum insipientiam prohibuit hominis, qui diuina sapientia præditus erat, nēpe propheta. Tu fidem habes; quæ est lumen supra rationem: & meritò tamen argueris à brutis ratione carentibus. Hoc non intendebat Dominus in Isaia? *Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui: Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit?* O vtinam cognoscerent homines insipientiam & vesaniam suam, & aperirent oculos, & viderent Angelum stantem contra illos, & mala prohibentem, & dicerent sicut dixit Balaam:
Nu. 22. 34. *Peccaui, nesciens quod tu stares contra me: & nunc si displicet tibi, ut vadam, reuertar.*

Tu iam scis, quod Deo displicet hæc vita tua, hæc vita tua, & pergis tamen, ambulans ex aduerso Deo creatori tuo.

Sed ad lectionem. Quamuis animalia omnia ratione careant, in quo peccator similis factus est illis, sunt inter illa quedam, quæ ob suas quasdam proprietates, abominationi sunt præter cetera, quorum duo, canes videlicet & porcos, hodie Dominus nominauit. Vterque immundus, canis & porcus: & ad eò procul à rebus sanctis, ut si quis canem vendisset, non poterat pretium eius offerre. *Non offeres mercedem pro stubili, nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quia abominatio est vtrunque apud Dominum Deum tuum.* Et sapiens ait: *Qua communicatio sancto homini ad canem?* Vt aduertat canem maxime opponi sanctitati. Nam & Isaias falsos Prophetas vocat canes impudentissimos. Vnde ait Dominus. *Nolite sanctum dare canibus.* Porcum autem, propterea quod luto volutatur, quod est vilissimū, rei pretiosa maxime aduersari. Vnde ait Dominus. *Neque mittatis margaritas vestras ante porcos.* Vt in cane potissimum prophani significantur, qui à sanctitate & religione absunt longissimè: In porco autem hi, qui pretiosa spernunt, & multum valentia habent pro nihilo, se versantes in volutabro luti, quod ad nihilum valet.

Ex quib. Domini verbis habemus Euangelij excellentiam in sanctitate & in pretiositate; Sanctum quidem est, quia Lex Domini immaculata; pretiosum, quia Iudicia Domini desiderabilia sunt super aurum, & lapidem pretiosum multum. Sanctum, quia bonum honestum est, & decens. Pretiosum, quia bonum, vtile est, & conducens. Duo quippe sunt, quæ hominem perficiunt, si in se sit mundus, rectus, candidus, splendens; sic plenus seipso, ut nihil illi desit in sua natura: & si bono omni, cuius est capax, repletus sit. At propterea sit veluti vas mundum, absque macula & defectu: & plena sit illius capacitas omni bono. Quæ vtraque Euangelium præstat, mundans corda & replens; mundans culpa, & replens gratia; illud per penitentiam, istud per obedientiam; de quibus non

bus non vacat nunc longius disputare. Solum attendamus qui sint, quibus non dandum sit Evangelium, nempe qui in immunditiis suis delectati, respiciunt poenitentiam; & qui propriae voluntati addicti, ablegant obedientiam.

vita, hoc aliud est nil quam superbia vita. Quid quæso populum illexit, vt vitulum aureum faceret, & adoraret? peruersa eorum voluntas; Neque enim in eo erat delectatio, aut diuitia; iubent tamen Aaroni:

Fac nobis deos, qui nos precedant. Cur durus es, corde? cur veritatem non sumis? cur non inclinas cor tuum ad faciendas iustificationes Domini? superbia cordis tui erexit te; sibi ipsi Deum facit: de suo sibi idolum erigit: non vt solum Deus venter fit, sed oculus, sed animus, sed voluntas. Dederunt illi inaures ad vitulum effingendum. Tu aurem tuam accommodas illi, obedientiam, feruus factus tuæ ipsius voluntatis, vt non aliud velis, quam velis; vt non alia placeat, quam placencia; vt non aliud, quam concupiscentia concupiscatur. Ecce per Prophetam depictos huiusmodi homines. *Po-*

Exod. 32. 1.

Cur autem his prædicari vetat Christus, qui dixit postea: *Prædicato Evangelium omni creatura?* Præter alia, quæ possumus respondere, hoc solum dicimus, quod sic denotauit, qui non essent veritatem Evangelicam suscepturi, nempe carnales & carnifici: & quod, qui non susciperent, canes essent & porci. Filij autem sunt qui suscipiunt, filios viuunt, qui obtemperant: *Nostis bona data dare filiis vestris.* Nos vocat: *Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos.* Nunc ergo filij audite me: *Beati, qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes: & nolite abijcere eam.* Alioqui peccauerunt ei, & non

11ai. 30. 9.
10. 11.

Marc. 16. 15.

Psal. 33. 12.
Pro. 8. 32.

Kkk filij eius

7. Hæc enim duo resistunt veritati, sensuum delectatio, & mentis affectio. Qui sensuum delitiis affluunt, iacentes in cubilibus & impudiciis, & alii quibuscunque delectationibus, quæ non sunt in dextera Dei, vocanti respondent: *Noli mihi molestus esse.*

Luc. 11. 7. *Iam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubiliis, non possum surgero, & dare tibi.* Vides difficultatem superandi voluptates? Tanta est, vt dicat: Non possum surgero. Et, iam ostium clausum est. Iacet ipse in voluptatibus, iacent pueri in curis. Vt hic sententia Domini accomodetur: *Audierunt, & à sollicitudinibus & diuitiis, & voluptatibus vita euntes, suffocantur, & non referunt fructum.* Neque inter nos desunt, qui eiusmodi sint. Quandoquidem Ecclesia pro istorum socordia sic à Salomone delineatur; vt dilecto pulsanti, & vt

Luc. 8. 14. *sibi apperiat instanti, respondeat: Expoliasti me tunica mea, quomodo induar illam? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Vt in lecto suauius dormiret, nudauerat se, ablueratque pedes, propterea tædet illam sibi incommodare. Quod si dicas: Et homo de lecto surrexit, deditque panes amico.*

Cant. 5. 3. Et hæc tandem surrexit, vt aperiret dilecto suo. Sed homo ille Deum refert, qui importunè rogatus, exaudit: Et ista alium fidelium statum & numerum, in eo quod surrexit, repræsentat. Obstat ergo maxime Evangelicæ veritati secularis oblectatio. Vnde & qui uxorem duxerat ad

Luc. 11. 8. carnam vocatus dixit. Uxorem duxi, & in dæd non possum venire.

Cant. 5. 5. Aliud obstaculum, quod officit potissimum, est superbia voluntatis humanæ, quæ subdi non vult, quæ in adinventionibus ire decreuit, neque veretur Deo aduersari. Delectatio duo illa complectitur, quæ scribit Ioannes, concupiscentiam carnis, & concupiscentiam oculorum, quæ Christus vnâ coniunxit in figura spinarum, dicens: A sollicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus

Luc. 14. 20.

1. Ioã. 2. 16.

Luc. 8. 14.

Deut. 32. 5. Sicut enim in foridibus; generatio prava atque peruersa.

SECUNDA PARS,

- 10 **S**icut exemplo patris terreni, qui bona data dat filio suo, fides, quam Deum rogantes, habere debemus, roboratur: haud secus docemur, quales nos Deo, ut ab illo exaudiamur, exhibere debemus: *Si vos, cum sitis mali, nos in bona data dare filiis vestris: quantum magis Pater vester celestis, dabit bona petentibus se?* Ergo filios esse nos oportet Patris celestis, si volumus, ab eo exaudiri. Ideo enim etiam orantes dicimus: *Pater noster, qui es in caelis.* Quid verò nos filios facit? Id nimirum, quod canibus contrariatur & porcis, sanctitas videlicet & obedientia. Nam inter filios & canes quòd sit oppositio, testis est ipse Christus, qui dixit mulieri Chananaeae: Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Quod verò etiam porcis filij opponantur, habet lex, quae præceptura filiis Israël, ne immunda manducarent, inter quae & porcus numeratur. Dixit autem: *Deut. 14. 1. Filij estote Domini Dei vestri; Ne comedatis, qua immunda sunt. Sua immunda est; carnibus eius non vescemini, & cadauer eius non tangetis.* Si ergo ad sanctuarium immundis non dabatur accessus, quomodo horum erit accepta oratio ante Deum? Tã longè erant à cultu Dei animalia ista duo, canis & sus, ut per exprobrationem respiciens Deus illorum sacrificia, dicat per *Isai. 66. 3. Itiam: Qui immolat bouem, quasi qui interficiat virum. Qui maculat pecus, quasi qui excerebret canem. Qui offert oblationem, quasi qui sanguinem suillum offerat.* Non multo magis ergo impij, qui his brutis assimilantur & per illa figurantur, repellentur à conspectu Dei, & impediuntur illi appropinquare? Et si Apostolis interdictum, ne bonum Dei verbum huiusmodi viris immundis ministrarent, nunquid ipse bona illis sua largietur?
- 11 **I**ta à doctrina tribuendi, ad doctrinam accipiendi transitum faciemus. Si filiis dandum est, non canibus, non porcis: ergo ut exaudiatur oratio nostra, filios nos

exhibeamus, & sanctos & obedientes. Puritatem orationum exagitat Apostolus, scribens ad Timotheum: *Volo viros orare in omni loco, leuantes puras manus, sine ira, & disceptione: & rursus: Sectare iustitiam Operam, cum iis, qui inuocant Dominum de corde puro. Quis enim manus leuet impuras, ad capienda sancta dona Dei? Quis immundum offerat vas, ad ea reponenda? Manus ergo puras exigit & cor purum.*

Propterea daturus Dominus coelestem suam sanctamque ac diuinam alimoniam discipulis suis, mundos ad eum esse voluit, ut & pedes ipse eorum propriis lauaret manibus; innuens quòd etiam à leuioribus culpis, ubi sancta sumuntur, vacuos & mundos nos esse debere. Et Sapiens quòd dicit: *Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum suorum habebit amicum Regem.* Non egregie laudauit mundam orationem? Coram Rege terreno laudabilis est sinceritas, ut qui sincero corde negotietur, qui eiusmodi esse cognoscitur, libenter auditur, gratia diffusa in labiis suis. At Deus, qui intuetur cor, & illius munditia maxime delectatur, amicum se illi præbet. Amicorum autem communia sunt inter se omnia: Petenti autem gratissimis labiis, nequaquam illi postulata negabit.

Filiorum verò maxime est parentibus obedire, quo se illis charos & acceptos reddunt, & mutua conseruatur inter illos communicatio: ut filij exhibeant parentibus feruitutem, & patres illis licita omnia postulata concedant, & filij parentibus in necessitatibus subueniant atque prospiciant sicut & parentes filios, ut ait Apostolus, debent thesaurizare. Quapropter filios, qui parentibus subtrahunt necessaria, Sapiens comparat homicidis: *Qui subtrahit (inquit) aliquid à patre suo, & à matre, & dicit, hoc non esse peccatum, particeps homicida est.* Obedientia ergo vim maximam affert orationi, alioqui erit quod Salomon iam olim decreuit: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.* Quem enim exaudit Deus, à quo non auditur ipse? Inclinet Deus aures suas ad illius vocem, qui suas non declinat, ut audiat legem eius? A Deo obrinebit quod vult homo

homo ille, qui, quod Deus vult, renuit ipse
facere? A quo propter eius pertinaciam,
vt beneficiat, Deus impetrare non valet;
iste à Deo, vt bene sibi faciat impetrabit?
Quem pietas diuina ad obedientiam fle-
ctere non valet, huius temeritas ad sum-
mum sibi diuinam Maieftatem inclina-
bit? *Qui declinat aures suas, ne audiat legem;*
oratio eius erit execrabilis. Sic dicit Veritas,
sic dicit Sapiencia, sic Iusticia decernit.
Cur putas, quòd ad pascendū porcos
deiectus est, qui de domo patris exiens,
dissipauit omnem substantiam, viuendo
luxuriosè? Ad porcos transit, qui Patris
præceptis non est subiectus, qui non Dei
voluntate, sed suo arbitratu aetatem degit.
*Daemones deprecantur, vt illis liceat in
porcos introire; vt de Christi præcepto so-
luti, requiem ibi quærent suo more.*
Porci sunt, qui margaritas nõ pendunt;
qui illas pedibus suis conculcant; qui diuinam
legem non super caput ponunt sibi,
sed post tergum, imò sub pedibus. Canes
indigni sunt, qui audiant veritatem; porci
inepti. Legi obstant illi à principio suã
iniquitate; isti post acceptã illam, suis trans-
gressionibus eandem vilipendunt. Inter canum
personas siue naturam & legem, &
inter porcorum actiones & legem, aperta
est contrarietas. Impius non est locus le-
ge dignus, non est factor legis aptus. Da-
turus Deus legem, à populo immunditiam
relegauit, vt dignè susciperent illam.
Illã datã fœdus iniit, quo ipsi se ad illius
obseruantiam obligarunt. Itã & canes ab-
legati & porci. Rectè ergò Christus iubet:
*Nolite sanctum dare canibus: neq; mittatis
margaritas vestras ante porcos.* Vides ex-
pulsos canes à lege propter id, quod iam
sunt? Porcos verò propter id, quod post o-
perantur? Canes itaq; propter conditione,
quam habent iam; porcos propter opera-
tionem, quam agent post. Talibus vetat
Christus dari bonum Dei verbum: & da-
bit illis ipse bona sua? filiis repromittit, nõ
canibus; dicit potius. Non est bonũ mit-
tere canibus panem, qui filiis debetur. Ita
neq; porcorum pastor ventrem de siliquis
porcorum valet implere. Ergò impij fa-
mè patientur, vt canes; & non panũ abun-

dantiam edent, sed siliquas; non solidum
cibum fument de manu Dei, sed vacuum
& inane de terra; quas, qui cœpit egere &
fame perit, illis subministrat.
Fames ergò, fructus inobedientiæ est: &
& causa abundantia, est obedientia. Ne-
dum filij in domo patris, verum & merce-
narij abundant panibus. Ergò filij obedite
parentibus vestris; Iubet Apostolus: Ergò
fideles, filij estote Domini Dei vestri. *Au-
di, fili mi, disciplinã patris tui, & ne dimi-
tas legem matris tuæ, vt addatur gratia ca-
piti tuo, & torques tollo tuo.* Gratiam ha-
bebis, si obediens fueris, & gloriam ha-
bebis. Vngit caput tuum Deus gratia Spi-
ritus Sancti, qui auctor est donorum om-
nium, vt vndique implearis à Spiritu
Sancto. Collum tuum erit sicut monilia,
vt gloriosus appareas in conspectu omniũ.
*Gratiam enim & gloriam dabit Dominus, & illos non priuabit bonis, qui ambulant in
innocentia.* Et firmum fundamentum stat
*habens signaculum hoc: Cognouit Domi-
nus, qui sunt eius: Et discedat ab iniquitate
omnis, qui inuocat nomen Domini.* Verba
sunt ista Pauli, quibus docet, stabilitũ esse
apud Deum, vt qui illum inuocat, discedat
ab iniquitate, nec puret se ab oculis eius
posse occultare. Cognouit enim ipse, qui
sunt eius. Nam & homini dicitur à Sa-
piente: *Si benefeceris, scito cui feceris: Da
bono, & non receperis peccatorem. Quoniam
& Altissimus odio habet peccatores: & im-
pius reddit vindictam.*
Veruntamen hæc ita intelligenda sunt,
vt iis non detur, qui ex dato fiant peiores.
Quod innunt Christi verba, dicentis de
porcis: *Nè forid conculcent eis pedibus suis,
ac cõuersi disrumpant vos.* Si autem spere-
tur vtilitas, non est beneficentia subtra-
henda. Ibidem enim sapiens ait: *Altissimus
odio habet peccatores; & misertus est pœni-
tentibus.* Alioqui totus mundus erat in
maligno, quando Deus misit Filium su-
um in mundum. Et in Ezechielem dicit
Dominus: *Mitto ego te ad filios Israel, ad
patres eorũ prauaricati sunt pactum meũ,
vsq; ad diẽ hanc: Et filij dura facie, & indo-
mabili corde sunt, ad quos ego mitto te.* At

- Christi prædicatio & Euangelium, quot hominibus fuit in salutem? Neque panis
- Iob. 11. 57.** filijs erat subtrahendus, tamen inter filios Dei esset & Satan, & impij multi essent in congregatione iustorum, eorum videlicet, qui iusti essent futuri, sicut & filij Dei, pro quibus mortuus est Christus, ut illos congregaret. Ideo etiam ad Ezechielem
- Ezech. 2. 7.** dictum est: *Loqueris verba mea ad eos, si forte audiant, & quiescant.* Dat ergo Deus & his, qui boni sunt; & his, qui ex datis possunt fieri boni, vel omnes vel aliqui.
17. Discamus ergo nos ex dictis, qualiter nos gerere habeamus, quod ad rationem dati & accepti, cum Deo & cum hominibus. Et à Deo exordientes, docemur quidem, imò iubemur illū rogare, certi facti, quod exaudiet nos; si, ut petere docuit, deprecemur. Duo autem potissimum in hac lectione exigit in petente, quæ illis verbis tanguntur. *Si petierit filius panem, aut piscem.* Nempe ut petens filius sit, & ut res petita sit panis aut piscis. Filius (inquam) sit, aut petitio illius ad hæc tendat, ut filius sit. Quis verò filius sit, iam expositum est. Si filius, ergo est eiusdem naturæ cum patre; ergo dilectus à patre; ergo patri obediens; ergo patri obsequens. Esto tu talis cum Deo, ut verax sis quando oras: *Pater noster, qui es in cælis.* Sis Dei imitator, quantum potes, si non per naturam identitatem, at per vitam conformitatem, per Vnigeniti sui imitationem: *qui factus est illi obediens usque ad mortem:* & illius, qui cænebat rogans: *Iustificationes tuas custodiã: non me derelinquas usquequoque. Aufer à me opprobrium & contemptum: quia testimonia tua exquisivi.*
18. Heu! cur Deo rebelles audemus introire in conspectu illius? Filij, filij estote Domini Dei vestri, & rogate Patrem vestrum, qui in cælis est. Nolite pugnare contra Deum, donis suis abutentes ad illius offensam; alioqui quomodo præterea postulabitis, ut vobis propitius sit. Denique postulate panem, & si liber, piscem quoque. Panis necessarius est ad vitam: piscis sit obsonium; vitam, eamque commodam liceat postulare. Piscis tamen sit, nõ delitiæ, non diuitiæ, non pompæ, non potestates, non vindicta, aut mors inimicorum tuorum. Non sis sicut Balaam, qui erigebat altaria, offerebat sacrificia, ut populo Dei posset maledicere, quem Dominus nunquam exaudiuit. Deo offeras, ut à Deo auferas. Da, ut accipias. Obtempera, ut impetres. Subditus esto Domino, & ora eum. *Fac, quod vult; & faciet, quod vis.*
- At cum proximo regulam habes. *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Hoc est secundum considerandum. Similis est regula ordini, quæ cum Deo habere debeamus, ut qualem cupimus Deum erga nos, tales pro modulo nostro nos illi exhibeamus. O regula, quam potens es, quam rationabilis, quam iusta? Contra hanc quis vel mutire possit, aut audeat? & tam audacter tamen, quam impiè, quam peruersè aduersus illam incedunt vniuersi? Quis vult offendere? Quis noceri? Quis infamari? Quis bonis suis priuari? Et ecce tamen, omnes declinauerunt, simul inuiles facti sunt, non ad utilitatem proximi facti, sed ad detrimentum. *Vnusquisque declinauit in viam suam,* communem derelinqentes, quærentes quid sibi vitale est, non quod multis. Regula ista quanto clarior est, tanto minus obseruatur. Vbi vniuersos sua obligatione comprehendit, nullos prope complectitur sua executione. Quotus eam quisque est, qui, quod ab alijs sibi vult fieri, id alijs præstet? Si non alio nomine quis proximo sit grauis, an non satis grauar iracundia? *Grave est saxum, & onerosa aranea, sed ira stulti utroque grauior.* Quam grauitatem contra se, quis nõ abhorret? Quis proximo non facile imponit? Itã in cæteris quoque id plurimum euenit. Sit ergo cordi nostro impressa regula, ut ab omnium Rectore denique præstetur, ut vbi perfectissimè illa obseruatur, viuamus in æternum. Amen.

MORALE.

Sancta profectò precatio illa est, quam sanctus Propheta canens ista verba facit: *Benedictus es Domine, doce me iustificationes tuas.* Quid iustius. n. potest postulari quam

quam vt doceamur à Deo, Dei iustificationes? Quid sanctius potest concedi, quam doctrina, quâ discamus à Deo iustificari? Merito vt exaudiatur, in primis Deû benedicit, id efficiens, quod alibi pollice-

17. 4. tur: *Laudans inuocabo Dominum Benedi-*
 18. 12. *ctus es, laudabilis es, & laudis tua plena est*
 47. 2. *terra; quia sanctus es & laude dignus* Si enim qui derelinquunt legem, laudant impium; & qui custodiunt, succeduntur contra eum: Quis laudabilis magis, quam qui legem condit, qui legem docet, qui dat virtutem ad illam perficiendam? Impium atque legis transgressorem laudare argumentum est animi pleni iniquitate, legis aduersarij, & transgressoris. At qui custodiunt legem, contra impium iustâ indignatione succeduntur. Vbi amor legis, ibi corum omnium, quæ ad legem pertinent, congrua & digna est laudatio. Sanctus potissimum declaratus est Deus, in legis tam sanctæ, tam immaculatæ, & iustæ promulgatione. In hoc potissimum benedictus est. Ergo *benedictus es Domine, doce me iustificationes tuas*

21 O doctrina cœlestis! *Omnia quacunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis;* O facillima disciplina! Ad te ipsum mitteris: Tu ipse, tuus es doctor. In eo, diuinæ legis tibi tu magister es, quod tibi manifestissimum est atq; clarissimum. Quid notius tibi, quam tua voluntas: sicut nihil magis est in potestate, quam ipsa voluntas: ita nihil nobis manifestius est, quâ ipsa voluntas: & hæc potissimum, quâ nobis ab omnibus tantum beneficii desideramus. Boni quippe amor, nonne est in nostra natura à Creatore insertus: nonne vnusquisque amat bonam suam? Etiam de carne dicit Apostolus: *Nemo carnem suam odio habet.* Ad hunc amorem mittimur, vt sciamus, quid cæteris præstare debeamus. Ibi, quod iustum est, inuenimus, attendentes quod in hoc est omnium hominum similitudo. Ibi intelligimus, quod natura omnis amat bonum suum. Ibi videmus, quod vnusquisque ab alijs beneficii cupit: nemo sibi volens, malum creat. Neque quisquam cæcus est, vt arbitretur personarum acceptione esse apud Deum;

vt inæquales in hac boni appetentia homines esse velit, & sit aliquis, qui bonum suum non cupiat, aut alium amet plusquam sese. Sibi ipsi soli hanc excellentiam seruauit; vt ab homine plus diligatur, quam ipse amans. Solus ipse est qui, quod bonum summum est, debeat amari præ cæteris, & super omnia; etiam ad eum, vt recta ratione quis plus Deum amet, quam seipsum. Cum itaque homines sint in hæc appetentia æquales, æquissima iustitia æquitasque iustissima plusquam manifesta est, quod omnia quæcunque volumus, vt faciant nobis homines, eadem illis & nos præstare debeamus.

Hanc regulam Deus, vt nemo esset, qui non illam nosset, qui non illam posset iugiter considerare, & habere præ oculis, scripsit magnis characteribus in cuiusq; corde & mente. Norunt omnes, hoc iustum esse, ad hoc omnes teneri, ligati, obligati, tantaq; illius æquitas, si quid asperum videretur continere, id totum lenit, leuigat, emollit. Cur enim non debeo onus fratris mei portare, quando & ipse meum ferre tenetur? Non dixit Apostolus: *Onera portate proximorum vestrorum;* sed dixit: *Alter alterius onera portate:* Tu meum, & ego tuum; ne plus iusto grauemur. Ita persuasissimum est, quod Dei præcepta graua non sunt. Adde quod ita bona duplicia suscipimus de manu Domini. Infirmos ego interdum, imbecillis succumbit animus: tu nunc onus meum porta. Quando & tibi infirmitas superueniet, ab alio subleuaberis. Nam & lex iubet: *Si videris asinum odientis te, iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis eum.* Si per se posset inimicus subleuare, operâ tuâ non esset necessaria; sed quod non potest, tu supplere teneris. O euangelicam legem: *Alter alterius onera portate.* De asinis Deo non est cura. Nostra considerat Deus, qui amat animas. Aduuate vos mutuo, & eritis viles Domino. Quomodo autem Domino? Aërem fecit Deus, quando æthera firmabat sursum; & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Consumitur interdum aër, diminuitur, subtiliatur. Vt vastitatem hanc spatiosam manibus, possit implere, vt iustus

fus est, aqua succurrit illi, pabulum illi va-
porum atque humorum suorum præbens.
Rursus aqua, ne profus extenuetur & de-
ficiat, aër vicem rependit defersum pluens,
perditumq; restaurans. Vide obseruatùm
præceptū. *Alter alterius onera portate.* Hoc
ficut elementa conseruat molemq; istam
vniuersam, haud scoccus magnum est nostrę
naturę nostręq; imbecillitatis subleuamē-
tum. Omnes n. dūm valem^{us}, iusta subsidia

Galat. 6.2.

Gen. 11.3.

agrotis dare iubemur. Propterea quandō
non vltra se potuerunt turrim ædificantes
mutuō adiuuare, inceptum opus dereli-
querunt incompletum. En bonum vnum
quod est plurimum naturale. Verū ex-
cellentius superadditur. Quod tibi per te
ipsum præstas, id habet emolumenti, quod
tu spectabas. At si pro te impotenti, alius
laboret, idem spectatum bonum asseque-
ris tu; sed laborans pro te à Deo mercedem
accipiet secundum suum laborem. Neque
solum lucrum refert spirituale, sed & tu ipse;
primum quidem, quoniam ob infirmitatē
humiliaris sub potenti manu Dei, qui ma-
nu potenti proximi tui de necessitatibus
tuis eruet te: & dum animi grati signa re-
pendis & effectus, nonne incalcescit chari-
tas? nutritur? augetur? nonne inेतatis ad
ceteros adiuuandos, quandō opera tua in-
digebunt? Neq; inutilis est tibi animi ista
prōptitudo & constitutio, etiamsi dempta
opportunitate, opus non sequeretur exte-
rius. En quanta bona nobis ex ista regula
conferuntur? Adde exemplū, quo mutuō
prouocamur, vt non imitētur Salomō pro-
nuntiauerit: *Ferrum ferro exacuitur, & ho-*

Pro. 27.17

mo exacuit faciem amici sui. Quare faciem?
quia dūm videt, & monetur, & mouetur ad
adiutorium simile illi. Adde, q; quædam
sunt opera, quæ non cuiq; conueniunt: tu
me in vno, ego te in alio subleuo. *Commu-*

Galat. 6.6.

nicat (inquit Apostol^{us}) *is, qui catechizat*
verbo, et, qui se catechizat in omnibus bo-

Pro. 27.2

nis. *Laudet te alienus. Et non os tuum; extra-*

Pro. 27.10

neus, & non labia tua: Inquit Salomon. Et
quare idem Sapiens dicit: *Melior est vici-*
nus iuxta, quam frater procul: nisi propete-
rea, quōd, qui vicinus est, potest ferre sup-
petias, lōginquus autem, tameris frater sit,
nihil prodest. Et quid aliud, nisi muruum

istud adiutorium intendit, quandō in alio
suo libro dixit? *Melior est duos esse similes,*
quam vnum habens enim emolumentum
societatis sui. Si vnus ceciderit, ab altero sul-
cietur. Ad quod facit similitudo illa, quam
addit: *Si d. v. m. ierint duo, fouebuntur mu-*
tuo, vnus quomodo calefet?

Videtur quantum natura, tot tantisque
comodis, bonis, fructibus ad huius regulę
obseruantiam nos impellat? Innatum lu-
men, diuinum præceptum, humanum cō-
modum, euidentis honestum, commune te-
stimonium, cœleste præconium. Quid di-
co? testantur cęli & terrę; & si hi tacuissent,
lapides clamabunt: *Quæcumq; vultu v. i. f. a.*
ciant vobis homines, & vos facite illis. Sicut
crux, quod est signum filii hominis, appa-
rebit in cœlo, cum Dominus ad iudicandū
venerit: Ita hæc lex, quæ est signum filiorū
hominum, aspicietur, quandō stabimus om-
nes ante Tribunal Christi. In hac vide-
bitur, quid factu opus erat: In illa conspi-
cabitur, quam obrem illud idem erat perfici-
endum. Hęc Lex constituet iudicandos;
illa Crux iudicē constituet, & exaltabit su-
per solium suum. Hei mihi! quare vtrinq;
modō post terga habemus? Quare sic no-
strorum sumus cupidi commodorum, vt
quod debem^{us} proximo, profus obliuiscimur?
Quid dico cupidi commodorū no-
strorum? ignorantes illorū magis, aduersa-
rii potius, imō propulsantes, certū ofores,
repulsores, decoctores. Omnia bona nobis
affert regula ista. Ergo qui illam abiecit,
seipsum lædit: qui illam transgreditur, se-
ipsum interimat: qui post habet illam, se se
bonis abdicat vniuersis. Quid dicebam, q;
debemus proximo, obliuiscimur? damnis
illius magis sumus intenti, contra illū per-
fidiosi, iniurij, anxij, fallentes, fraudantes,
detrahentes, expoliantes, bonorum inua-
sores, vitæ insidiatores, exstimationis de-
structores. Vt ex vtraq; parte, tam nostrū q;
proximi, & quantum regula omnes tangit,
tantum ipsam omnis frangit: quemadmo-
dum vniuersalis est in præcipiendo, ita or-
bis vniuersus pugnam contra illam sumit.
Et vbi sunt homines inter se armis propti-
cupiditatis præliantes; ita ad illam impu-
gnandam (nam expugnare non datur) fla-
gitiose

gitiose sunt nepharieque coniuncti. Num verbis quis poterit scelus hoc tam generale, tam cordibus hominum impressum, tam iniquis expressum actionibus, explorare, expugnare, exturbare? Concludam cum Salomone: *Cor iniqui inquirit mala; cor autem rectum inquirit scientiam.* Iniqui, ut suam sequantur prauitatem, nolunt intelligere, repellunt scientiam: Recti corde, scientiam inquirunt, ut discant benefacere. Ergo dilcete benefacere, & recedite à tabernaculis impiorum, ut Deus misereatur vestri, & reconcilietur vobis in tempore malo, & suorum vos faciat bonorum compotes in æternum. Amen.

FERIA V. DOMINICÆ DE CÆCO.

CONCIO PRIMA.

Intrate per angustam portam, quia lata porta est. *Mat. 7. 13.*

ARGUMENTVM.

Quomodo ista porta sit angusta & lata, conciliantur Scriptura que inuicem pugnare videntur. Viribus nostris non esse sidendum. Pugnandum cum vitiis. Difficultas non est ex parte Virtutis, nec Hominis, sed ex malo vsu. Gratia Dei omnia reddit facilia. Adducit eos in medium, qui latam viam cali esse dicunt, inuehit contra eos.

MIRVM videtur illud, quod hodie dicit Dominus in Evangelio, nempe quod via salutis sit difficilis, dum ait: *Quam angusta porta, & arcta via est, que ducit ad vitam: & pauci sunt qui inueniant eam?* Cum in sacris litteris, quæ verè sunt verbum Dei, via ista facilis prædicetur. Nam ut cætera loca taceam, etiam ipsiusmet Domini Iesu, Sapiens laudans ti-

more Domini, qui profectò timor via est, quæ ad vitam peruenitur, dicente eodem Sapiente. *Timenti Dominum, bene erit in extremis.* Illi nedum facilitatem tribuit, verum etiam latitiam, gaudium, delectationem, & exultationem. Ait enim: *Timor Domini gloria, & gloriatio, & latitia, & corona exultationis. Timor Domini delectabit cor, & dabit latitiam, & gaudium, & longitudinem dierum.* Quæ verborum inculcatio exprimentium gaudium illud, ostendit, non perfunctorium illud esse aut leue; sed solidum, & magnum: & eò magis, quod addit, ab eo deriuari etiam longam vitam, & longitudinem dierum. Quò declaratur, iustum diu viuere, semperque feliciter. Si ergò longà vià eademque felici fruitur iustus, timens Deum, illique bene erit in extremis, vitam illam claudens sine felicissimo æternæ vitæ; quomodo verum est, angustà esse portam, arctamque viam ducentem ad ipsam vitam æternam! Non enim angustia illa portæ atque viæ, aliud sonare videtur, quàm difficultatem maximam virtutis, quæ saluamur. Hoc profectò non videtur a nobis negligendum, tum ut rectum ac solidum sentium habeamus Scripturarum, tum ut in facto salutis nostræ simus eruditi atque prudentes. Attendamus igitur, verbaque Domini profundè consideremus.

De muliere sic statuit Salomon sapientissimus: *Sapiens mulier adificat domum suam; insipiens extructam, quoque manibus destruet.* Per mulierem, nostra infirmitatè atque imbecillitatem designari, cuique apertum est, eò quod mulier debilis sit & infirma. Vbi autem defunt vires, ibi arte in primis opus est, studio, ac diligentia. Ità enim Iacob se gessit cum Laban, volens ab eo recedere, & cum Esau illi occurrente armatâ manu. Nam vbi se viribus vidit illis inferiorem, prudentia ac studio se munivit; liberab illo egrediens, & securus cum isto congregiis. Ita mulier quauis mollis sit, viribusque deficiens, si sapientia nitatur, ædificat domum suam, erigens illam, dirigens, statuens, augens, atque amplificans. *Melior est enim (inquit Salomon) sapientia quàm vires; & vir prudens, quàm fortis.* Vbi è contra vires sine sapientia, aut euanescent aut